Marx Károly: A zsidókérdéshez (1843)

A zsidó Marx Henrik Károly 1818 május 5-én született Trierben, Poroszország Rajnavidék nevû tartományában (Ma Németország). Anyja, Henrietta Pressburg Hollandiából származott, és mint Károly apja, zsidó rabbik hosszú sorának leszármazottja volt.

Az alábbi fordítás alapja:
Marx És Engels összegyûjtött mûvei, 1.Kötet, Berlin DDR 1976, 347-377 oldal.

Marx Károly: A zsidókérdéshez
Íródott: 1843 augusztus-december. (25 éves korában) Megjelent: Német-francia évkönyvek, 1844 február

1. Brúnó Bauer: "A zsidókérdés", Braunschweig 1843. 2. Brúnó Bauer: A mai zsidók és keresztények képessége a szabadságra. Huszonegy ív Svájcból, kiadó Georg Herwegh. Zürich és Winterthur, 1843, 56-71. oldal

I.
Brúnó Bauer: "A zsidókérdés", Braunschweig 1843. A német zsidók egyenrangúságra törekednek. Milyen egyenjogúságra? Az állampolgári, a politikai egyenjogúságra.

Brúnó Bauer így válaszol: Senki sem egyenrangú politikailag Németországban. Mi magunk sem vagyunk szabadok. Hogy szabadítsunk föl benneteket? Ti zsidók önzõek vagytok, ha magatoknak, mint zsidóknak külön egyenjogúságot akartok. Mint németeknek Németország egyenjogúsításán kellene fáradoznotok, mint embereknek az emberek egyenrangúságának elérésén és különös nyomásotokat és szégyeneteket nem mint a szabálytól való kivételt hanem a szabály bizonyítékaként kellene éreznetek.

Vagy a zsidók a keresztény alattvalókkal kívánnak egyenlõek lenni? Így elismerik a keresztény állam jogait, és elismerik jogát az általános elnyomásra. Miért zavarja õket az õ külön elnyomásuk, ha az általános elnyomás tetszik nekik? Miért érdeklõdjön a német a zsidó jogai iránt, ha a zsidó nem érdeklõdik az õ jogai iránt?

A keresztény állam csak elõjogokat ismer. A zsidónak benne elõjoga, hogy zsidó legyen. Zsidóként olyan elõjogai vannak, amelyek kereszténynek nincsenek meg. Miért akar olyan jogokat, amelyek neki nincsenek meg de a kereszténynek megvannak?

Ha a zsidó magát a keresztény államban jogokkal akarja felruházni, azt kívánja, hogy a keresztény állam föladja vallási elõítéleteit. Õ, a zsidó földja saját vallási elõítéleteit? Van-e joga arra, hogy mástól a saját vallási elõítéleteinek a feladását kívánja?

A keresztény állam nem tudja a zsidót egyenrangúvá tenni. de a zsidót, teszi Bauer hozzá, nem is lehet lényében egyenjogúsítani. Amíg az állam keresztény és az zsidó zsidó, sem az egyik nem képes a másikat egyenjogúsítani, sem a másik azt fogadni.

A keresztény állam csak a keresztény állam módján tud a zsidókkal bánni, azaz nekik megengedni a többi lakostól való elkülönülést, de rá más külön területek nyomását kifejteni annál inkább, mert a zsidó vallásilag különáll az uralkodó vallásoktól. De a zsidó is csak a maga módján tud az államhoz viszonyulni, azaz idegenként, amennyiben a tényleges nemzetiséggel a maga kaméleonnemzetiségét, amennyiben a tényleges

törvényekkel szemben a saját vélt törvényeit helyezi, amennyiben jogot formál magának az emberiségtõl való elkülönülésre, amennyiben alapvetõen nem vesz részt a történelem folyásában, amennyiben olyan jövõn csügg, amelynek semmi köze az emberiség jövõjéhez., amennyiben magát a zsidó nép részének tartja és a zsidó népet a kiválasztott népnek.

Mireföl tehát kéritek ti zsidók az egyenjogúságot? Vallásotok miatt? Az az államvallás halálos ellensége. MInt állampolgárok? Németországban nincsenek állampolgárok. Mint emberek? Ti éppolyan kevéssé vagytok emberek, mint azok akikhez szóltok.

Bauer újra föltette az zsidók egyenjogúságának a kérdését, miután az eddigi kérdésfelvetést és az arra adott válaszokat megkritizálta. Milyen a zsidó, aki egyenjogúságot kér, milyen a keresztény állam, akitõl ezt kéri? Erra a zsidó vallás kritikájával válaszol, elemzi a zsidóság és kereszténység vallási ellentétét, elemzi a keresztény állam tulajdonságait, mindezt bátran éles elmével, alaposan, írásmódja éppolyan precíz mint energikus.

Hogy oldja meg tehát Bauer a zsidókérdést? Megoldása egy kérdés föltevése. A zsidókérdés kritikája a válasz a zsidókérdésre. Az eredmény összefoglalása a következõ:

Elõször magunkat kell ahhoz egyanrangúsítani, hogy másokat egyenrangúvá tegyünk.

A keresztények és zsidók közti ellentét legmerevebb formája a vallási ellentét. Hogy oldható meg egy ellentét? Úgy, hogy lehetetlenné tesszük elõfordulását. Hogyan teszünk egy vallási ellentétet lehetetlenné? Úgy, hogy megszüntetjük a vallást. Amikor a zsidó és a keresztény vallásukban csak az emberi elme egy fejlõdési fokát úgy látja, mint egy kígyóbõrt, amelyet a történelem levetett, és az ember a kígyó, amelyen az a bõr volt, akkor viszonyuk többé nem vallási ellentét, hanem csak egy kritikus tudományos, egy emberi viszony. Akkor az egy tudományos egység lesz. A tudományos ellentéteket viszont a tudomány oldja meg.

A német zsidó problémája a politikai egyenrangúság hiánya és a hangsúlyozott kereszténység. Bauer szemében a zsidókérdésnek általános, a német viszonyoktól független jelentése van. Az állam és a vallás viszonyának kérdése, a vallási elõítélet ellentmondásaié és a politikai egyenjogúságé. A vallástól való függetlenséget feltételként tekinti, mind a zsidóét, aki politikailag egyenrangú akar lenni, mind az államét, amely egyenrangú akar lenni és egyenrangúsítani akar.

"Jó, mondjuk. és maga a zsidó is azt mondja, a zsidót nem zsidóként kell egyenrangúsítani, nem mert zsidó, nem mert olyan általános emberi elvek alapján jó erkölcsei vannak, hanem lépjen háttérbe a zsidó az állampolgár mögött és legyen állampolgár, annak ellenére, hogy zsidó és az is kell hogy maradjon, aza zsidó marad annak ellenére, hogy állampolgár és átlagos emberi körülmények között él; zsidó és korlátolt lénye végül és utoljára legyõzi emberi és politikai kötelességeit. Az elõítélet megmarad, noha azt általános elvek túlszárnyalják. De mivel marad, ez minden mást túlszárnyal. " "Kétkedõ módon, a látszat szerint a zsidó az állam életében zsidó maradhatna. A látszat tehát, ha zsidó akarna maradni, lenne a lényeg és gyõzne, azaz élete az államban csak látszat és pillanatnyi különbség lenne lénye és a szabály ellenére. ("A mai zsidók és keresztények képessége arra, hogy szabadok legyenek", 'Huszonegy ív', 57. oldal.)

Hallgassuk meg másfelõl, mit mond Bauer az állam feladatáról.

"Franciaország" - mondja - nemrég (A képviselõtestület tárgyalásai 1840 december 26-án) " a zsidókérdést illetõen - valamint minden más politikai kérdésben - egy olyan életet helyezett kilátásba, amely szabad, de szabadságát a törvények megkurtítják, vagyis látszattá teszik, a másik oldalon viszont szabad törvényeinek szavai ellentmondanak." (Zsidókérdés, 64. oldal)

"Az általános szabadság Franciaországban még nincs törvénybe iktatva, a zsidókérdés sincs még megoldva, mert a törvény által garantált szabadság - hogy a polgárok egyenrangúak - az olyan életben, amelyet vallási elõnyök uralnak és szétosztanak, korlátozva van és az életnek ez a csökkentett szabadsága visszahat a törvényre és arra kényszeríti azt, hogy a szabad polgárokat elnyomókra és elnyomottakra ossza föl. "(65. o.)

Mikor lenne a zsidóprobléma tehát Franciaországban megoldva?

"A zsidónak például meg kellene szûnnie zsidónak lenni, mert akkor saját törvénye nem akadályozhatná meg, hogy állampolgári kötelességeinek eleget tegyen, azaz például szombaton a képviselõgyûlésre menjen és részt vegyen a nyilvános tárgyalásokon. Minden vallási elõjogot, mint például egy kivételezett egyház kiváltságait el kellene törölni, és ha többen, vagy a túlnyomó többség úgy gondolja, hogy vallási kötelességeit teljesítenie kell, akkor az mint tiszta magánügy az õ dolguk kell hogy legyen." (65.oldal). "Ha nincs kivételezett vallás akkor nincs vallás sem. Vegyük el a vallástól a kizáró erejét és akkor megszûnik létezni." (66.oldal). " Éppúgy, ahogy Martin du Nord úr abban a javaslatban, hogy a vasárnapot a törvényekben többet ne említsék meg, azt a szándékot látta, hogy a kereszténység szûnjön meg, Ugyanolyan, teljesen alapos joggal az a nyilatkozat, hogy a szabbattörvény a zsidókra többet nem kötelezõ, a zsidóság feloszlatásával egyenértékû." (71.o.)

Bauer tehát egyrészt azt kívánja, hogy a zsidó a zsidóságát, általában az ember a vallást föladja azért, hogy ismerjék el egyenrangú állampolgárnak. Másrészt õ ennek következményeként a vallás politikai feladását a vallás feladásával teszi egyenlõvé. Az az állam, amely a vallást megköveteli, még nem valódi állam.

"Mindazonáltal a vallási elképzelés garanciákat ad az államnak. De melyik államnak? Milyen fajta államnak?" (97.o.)

Ezen a ponton lesz a zsidókérdés egyoldalú fölfogása látható.

Egyáltalán nem elég megvizsgálni: "Kinek kell egyenrangúvá tenni ? Kit kell egyenrangúvá tenni? A kritika egy harmadik kérdéssel kellett hogy foglalkozzon. Azt kellett megkérdeznie: Miféle egyenrangúsításról van szó? Milyen feltételek alapulnak a kívánt egyenrangúsításon? A politikai egyenrangúsítás maga volt elõször a zsidókérdés elsõ kritikája és valódi megoldása a "kor általános kérdése".

Mert Bauer ezt a kérdést nem ezen a szinten teszi föl, ellentmondásokba bonyolódik. Kérdéseket vet föl, melyek megoldása nem tartozik feladatai közé és olyan feladatokat old meg, amelyek kérdését megválaszolatlanul hagyják. Ha Bauer azt mondja a zsidóegyenjogúsítás ellenzõinek: " Hibájuk csak az volt, hogy a keresztény államot tekintették az egyedül üdvözítõnek és azt nem vetették ugyanannak a kritikának alá, mint aminek a zsidóságot alávetették. (3. oldal), így Bauer hibájának mi azt tartjuk, hogy õ csak

a ' keresztény államot' és nem az 'államot, mint olyat' kritizálja, azonkívül nem vizsgálja meg a politikai és az emberi egyenjogúsítás viszonyát és emiatt olyan feltételeket állít föl, amelyek csak azzal magyarázhatók, hogy összekeverte a politikai egyenjogúsítást az általános emberivel. Ha Bauer megkérdezi a zsidót: Van--e álláspontotok szerint jogotok, a politikai egyenjogúságot kérni, akkor mi megfordítjuk a kérdést: Van a politikai egyenjogúsítás álláspontjának joga ahhoz, hogy a szidóktól a vallás föladását és egyáltalán az embertõl a vallás föladását követelje?

A zsidókérdésenek van egy másik változata attól függõen, hogy melyik államban van a zsidó. Németországban, ahol nincs politikai állam, nincs állam, mint olyan, a zsidókérdés teljesen elméleti kérdés. A zsidó ellentétben van azzal az állammal, amely magát kereszténynek ismeri el. Ez az állam hivatalból Istenhívõ. A kritika itt a hit kritikája, kétélû kritika, a keresztény és a zsidó hit kritikája. De így még mindig a hit terén mozgunk, akármennyire is szeretnénk azt kritizálni.

Franciaországban, az alkotmányon alapuló államban a zsidókérdés az alkotmányozás kérdése, a politikai egyenjogúsítás nem teljességének a kérdése. Mivel itt egy államvallás színleges létezése, ha semmitmondó és ellentmondásos formában is, de megtartja a többség vallását, a zsidóknak az államhoz való viszonya megõrzi vallásos, hiten alapuló ellentétességét.

Csak az északamerikai államokban - legalábbis egy részükben - veszti el a zsidókérdés vallási jellegét és válik tényleges világi kérdéssé. Csak ahol a politikai állam teljesen kialakult, lehet a zsidók viszonyát vagy egyáltalán a vallásos ember viszonyát az államhoz annak sajátos tisztaságában megvizsgálni. Ennek a viszonynak a kritikája akkor nem vallási kritika, ha az állam nem viszonyul a hit alapján a valláshoz, azaz politikai szinten lép föl a vallással szemben. A kritika akkor a politikai állam kritikája lesz. Azon a ponton, ahol a kérdés megszûnik vallási kérdés lenni, ott szûnik meg Bauer kritikája kritikus lenni.

»Il n'existe aux Etats-Unis ni religion de l'état, ni religion déclarée celle de la majorité ni prééminence d'un culte sur un autre. L'état est étranger à tous les cultes.« (Marie ou l'esclavage aux Etats-Unis etc., par G. de Beaumont. Paris 1835, p. 2l4.) Igen, van néhány északamerikai ország, ahol »la constitution n'impose pas les croyances religieuses et la pratique d'un culte comme condition des privilège politiques« (l. c. p. 225). Dennoch »on ne croit pas aux Etats-Unis qu'un homme sans religion puisse être un honnête homme« (l. c. p. 224).

"Az Egyesült Államokban sem államvallás nem létezik, sem a többség hivatalos vallása, sem az egyik kultusz nincs elõnyben a többivel szemben. Az állam egyik kultusszal sem foglalkozik. ("Marie vagy a rabszolgaság az Egyesült Államokban , stb...", G. de Beaumont, Párizs 1835, 214 o.). Igen, vannak olyan északamerikai államok, ahol a politikai kiváltságok az alkotmány szerint sem egy vallástól, sem egy bizonyos kultusz gyakorlásától nem függenek. (ugyanott, 225. oldal). Mégsem "hiszik az Egyesült Államokban, hogy egy vallástalan ember tisztességes ember lehet." (ugyanott, 224. oldal).

Ennek ellenére Északamerika a vallás országa, ahogy Beaumont, Tocqueville és az angol Hamilton errõl egyhangúan biztosítanak bennünket. Az északamerikai országok nekünk csak példaként szolgálnak. A kérdés ez: Milyen a teljes politikai egyenrangúság viszonya a valláshoz? Ha egy olyan országban, ahol a politikai egyenrangúság teljes, nem csak létezik hanem virágzik a vallás, ez bebizonyítja, hogy vallás az állam kiteljesedésének nem akadálya. Mivel a vallás léte egyben egy hiány léte is, ennek a hiánynak a forrása az

államban keresendõ. A vallás ezek után nem az oka, hanem csak egy jelensége a világi korlátoltságnak. A szabad állampolgár vallási elfogultságát világi elfogultságából következtetjük. Nem állítjuk, hogy a polgárok vallási korlátoltsága meg kell szûnjön ahhoz, hogy világi korlátaik megszûnjenek. A világi kérdéseket nem változtatjuk át hitkérdésekké. A hit kérdéseit változtatjuk világi kérdésekké. Miután a történelem hosszan babonákban volt föloldva, mi a babonákat oldjuk föl a történelemben. A politikai egyenrangúság viszonya a valláshoz számunkra a politikai egyenrangúságnak az emberi egyenrangúsághoz képest elfoglalt viszonya lesz. A politikai állam vallási gyöngeségét kritizáljuk, amennyiben a politikai államot vallási gyöngeségeitõl eltekintve világi fölépítésében kritizáljuk. Az állam ellentétét egy bizonyos vallással, mint pl. a zsidóval rávetítjük ellentétére bizonyos világi elemekkel, az állam ellentmondására a vallással egyáltalán, az állam ellentmondásaira saját elõfeltételeivel.

A zsidók, a keresztények, egyáltalán az ember politikai egyenjogúsítása az állam függetlenítése a zsidóságtól, a kereszténységtõl, egyáltalán a vallástól. Formájában, lényében rejlõ módon, államként függetleníti magát az állam a vallástól, amennyiben magát az államvallástól függetleníti. Azaz, ha az állam elszakad a vallástól és csak és kizárólag állam lesz. A vallástól való politikai függetlenné válás nem a keresztülvitt és ellentmondás nélküli függetlenné válás a vallástól, mert a politikai egyenrangúság nem az emberiség keresztülvitt és ellentmondás nélküli egyenjogúsításának a módja.

A politikai egyenjogúsítás határa ott jelenik meg rögtön, hogy az állam megszabadulhat egy akadálytól anélkül, hogy az ember benne tényleg szabad lenne, hogy az állam szabad állam lehet anélkül, hogy a benne élõ emberek szabadok lennének. Bauer ezt ott vallja hallgatólagosan be, amikor a politikai egyenjogúsítás következõ feltételét állítja föl:

"Minden vallási privilégiumnak egyáltalán, azaz egy elõjogokkal bíró templom monopóliumának is meg kellene szûnni. Ha néhányan vagy többen, vagy akár a döntõ többség úgy gondolja, hogy vallási kötelességeknek eleget kell tenni, akkor ezek teljesítése tiszta magánügyként az õ dolguk kell hogy legyen."

Az állam tehát akkor is függetlenítheti magát a vallástól, még akkor is, ha a nagy többség még vallásos. És a túlnyomó többség amiatt nem szûnik meg vallásosnak lenni, hogy magánúton vallásos.

De az állam viszonya a valláshoz, a szabad államé csak azoknak az embereknek a viszonya a valláshoz, akik az államot alkotják. Ebbõl következik, hogy az ember az állam, mint eszköz segítségével politikailag fölszabadítja magát egy korlátozástól, amennyiben mintegy önmagával ellentétben, elméleti és korlátozott, részleges módon ettõl a korlátozástól eltávolodik. További következmény, hogy az ember kerülõúton, egy eszköz használatával, ha az szükséges is ehhez, magát politikailag fölszabadítja. És végsõ soron az következik ebbõl, hogy ha az ember magát az állam közvetítésével ateistának nyilvánítja, azaz hogyha az államot ateistának nyilvánítja, akkor még vallásilag mindig elfogult marad, azért, mert csak kerülõvel , csak egy eszköz segítségével ismerte el sajátmagát. A vallás ugyanis az ember elismerése kerülõúton. Egy közvetítõ segítségével. Az állam az ember és az ember szabadsága közti közvetítõ. Ahogy Krisztus is közvetítõ, aki az embernek Isteni voltát és vallási elõítéleteit a kezébe teszi, úgy az állam is közvetítõ, amelyre az ember saját nem Isteni voltát, emberi elõítéletmentességét ruházza át.

Az ember politikai felülemelkedése vallás fölött állása hordozza a politikai dolgok feletti állás elõnyeit és hátrányait. Az állam mint állam megszünteti pl. a magántulajdont, az ember politikai úton nyilvánítja megszûntnek a magántulajdont, ha az aktív és passzív választhatóság szabályait úgy változtatja meg, ahogy az sok északamerikai államban megtörtént. Hamilton ezt a tényezõt politikai szemszögbõl így magyarázza: "A tömeg gyõzött a tulajdonosok és pénz hatalma fölött." Nem szûnik meg elméletileg akkor a magántulajdon, ha a tulajdon nélküli a tulajdonos törvényhozója lesz? A választási jog a magántulajdon elismerésének utolsó formája.

A magántulajdon annak politikai nem elismerésével nemhogy nem szûnik meg, hanem elõfeltétellé válik. Az állam megszünteti a születésbõl, rangból, képzésbõl, foglalkozásból eredõ különbségeket, ha a születésbõl, rangból, képzésbõl, foglalkozásból eredõ különbségeket politikamentes különbségekké nyilvánítja, a ezektõl a különségektõl függetlenül a nép minden tagját annak egyenértékû tagjának tekinti, ha a tényleges népélet minden részét az állam szempontjából kezeli. A magántulajdont, a képzést, a foglalkozást hagyja a maga módján, azaz magántulajdonként, a képzésként, foglalkozásként mûködni és azok különlegességeinek teret ad.Távol áll tõle, hogy ezek ténybeli különbségeit megszüntesse, inkább csak akkor tud létezni, ha ezek is léteznek, és magát politikai képzõdménynek tartja, és az általánosság csak ezeken az elemein keresztül vesz róla tudomást. Ezért Hegel nem egészen helyesen állapítja meg a politikai állam viszonyát a valláshoz, amikor ezt írja:

"Ahhoz, hogy [..] az állam a szellem tudatos erkölcsi valóságaként jöjjön létre, szükséges az, hogy a hatalom és a hit formái között különbséget tegyen. Ez a különbségtevés azonban csak akkor lesz látható, ha az egyház magában is eljut ehhez az elválasztáshoz. Csak így a különleges egyházak segítségével lesz a gondolat általánossága, formájának alapja az állam sajátja és így hozhatja azt létre. (Hegel jogfilozófiája, 1. kiadás, 346 oldal).

Egyetértünk! Csak így, a sajátos elemeken át lesz az állam egyenlõ a közösséggel.

A teljesen politikai állam lényében az ember fölérendelt élete szemben anyagi életével. Ennek az önzõ életnek minden elõfeltétele megmarad az állam behatásától függetlenül a polgári társadalomban, de a polgári társadalom sajátosságaként. Ahol a politikai állam teljesen kialakult, az ember nemcsak gondolatban, tudatában, hanem valóságban is kettõs életet él, egy égi és egy földi életet, a politikai közösségben a közösség része, és a polgári életben, ahol magánemberként lép föl, másokat eszköznek tekint és maga is eszköz lesz, idegen hatalmak játéka. A politikai állam tehát ugyanolyan eszmei módon viszonyul a polgári társadalomhoz, mint az ég a földhöz. Ugyanabban ellentétes vele és ugyanúgy gyõzi le, mint a vallás a vallástalan világ korlátoltságát, amennyiben azt újra el kell ismernie, elõállítani és magát annak alávetni. Az ember közvetlen környezetében, a polgári társadalomban világi lény. Itt, ahol valódi egyéniségként jelenik meg a maga és mások szemében, nem valóságos jelenség. Az államban viszont, ahol fölérendeltségi viszonyban van, mint egy beképzelt önállóság képzeletbeli eleme, valódi, egyéni élete el van rabolva tõle és egy irreális közösség tölti azt ki.

Az ember egy vallás hívõjeként szembenáll állampolgárságával és a közösség más tagjaival mint a közösség részeivel. Ez a szembenállás a politikai állam és a polgári társadalom világi ellentétére redukálódik. Az ember mint burzsoá (itt: a polgári társadalom tagja) számára az "élet az államban csak látszat vagy pillanatnyi kivétel a lény tulajdonságai és a szabályok alól.". A polgár, úgy mint a zsidó csak kételkedõ módon vesz részt az állam életében, mint ahogy az állampolgár is csak kételkedõ módon vagy zsidó

vagy polgár. De ez a kétkedés nem személyes. Ez maga a politikai állam kételkedése. A vallásos ember és az állampolgár közötti különbség a kereskedõ és az állampolgár, a bérbõl élõ és az állampolgár, a földtulajdonos és az állampolgár, az élõ egyén és az állampolgár közötti különbség. A vallási és politikai ember ellentmondása azonos a polgár és az állampolgár közötti ellentmondással, amelyben a polgári társadalom található politikai oroszlánbõrben.

Ezt a világi ellentmondást, amire a zsidókérdés végül redukálódik, a politikai állam hozzáállása saját elõfeltételeihez, legyenek ezek anyagi dolgok, mint a magántulajdon, stb..., vagy szellemiek, mint képzés, vallás vagy a magán és közérdek közti ellentmondás, a politikai állam és a polgári társadalom ellentmondásai, ezeket a világi ellentéteket Bauer meghagyja, de vallási kimutatásukkal vitatkozik.

"Éppen alapja, az az igény, amely a polgári társadalom létezését biztosítja és szükségességét garantálja, teszi ki azt állandó veszélyeknek, bizonytalanságot visz bele és beleviszi a gazdagság és szegénység,a szükség és jólét állandó változásban levõ keverékét, egyáltalán a változást." (8. o.)

Hasonlítsuk össze a "polgári társadalom" (8-9. o) címû fejezetet, amely a hégeli jogfilozófia elvei alapján íródott. A polgári társadalmat ellentétében a politikai államhoz elismeri, mert a politikai állam szükségességét fölismerte.

A politikai egyenjogúság nagy haladás, ugyan nem az emberi egyenjogúsítás utolsó formája, de az emberi egyenjogúsítás végsõ formája a fennálló világrenden belül. Természetesen mi itt valóságos gyakorlati egyenjogúsításról beszélünk.

Az ember politikailag úgy lesz független a vallástól, hogy azt az államjogból a privátjogba helyezi át. Az már nem az állam szelleme, ahol az ember - ha korlátozott módon is különleges formában és különleges keretek között mint egy bizonyos faj viselkedik, a többi ember közösségében, a polgári társadalom szellemévé lett, az önzés és a mindenki mindenki ellen viselt háborújáé (bellum omnium contra omnes).Ez már nem a közösség, hanem a különbség lénye. Az ember elválasztásának jele a közösségétõl, magától és más emberektõl - aminek eredetileg része volt. Ez már csak a különösen hibás tulajdonságok, a magánszeszélyek és az önkény elismerése. A vallás végtelen szétszakadása Északamerikában pl. már külsõleg is az egyéni ügy képét adja neki. A magánérdekek birodalmába költözött, és kiszállt a közügyekbõl mint közügy. De ne csaljuk meg magunkat a politikai egyenjogúság határait illetõen. Az emberek felosztása köz- és magánemberekre, a vallás eltávolítása az állam ügyeibõl nemcsak egy fok, hanem a politikai egyenjogúsítás kiteljesedése, amely az emberek vallásosságát sem meg nem szünteti, sem azt megszüntetni nem szándékozza.

Az emberek fölosztása zsidókra és állampolgárokra, reformátusokra és állampolgárokra, vallásosokra és állampolgárokra, ez a fölosztás nem az állampolgárság elleni hazugság, nem a politikai egyenjogúsítás megkerülése, hanem maga a politikai egyenjogúsítás, a politikai út a vallástól való függetlenné válásra. Azonban amikor a politikai állam politikai államként erõszakosan születik meg a polgári társadalomból, ahol az emberi önfelszabadítás a politikai önfelszabadítás formájában akar kibontakozni, akkor tud és köteles is az állam a vallás megszûnéséig, a vallás megsemmisítéséig tovább haladni, de csak úgy, mint a magántulajdon fölszámolásáig az elkobzás, a progresszív adó eszközével vagy az élet megszüntetésehez a Guillotine által. Magára ébredésének különös pillanataiban a politikai élet saját elõföltételeit, a polgári társadalmat és annak

alkotóelemeit akarja megszüntetni, és sajátmagát akarja mint valóságos és ellentmondásmentes emberi életet megszerkeszteni. Erre azonban csak saját életfeltételeivel való erõszakos ellentmondás bevezetésével képes, mégpedig amennyiben a forradalmat állandónak kiáltja ki, és a politikai színjáték a vallás, a magántulajdon és a polgári társadalom minden más elemének is a visszaállításával ér véget, úgy, ahogy a háború a békével ér véget.

Nem az ún. keresztény állam a tökéletes, amely a kereszténységet alapvetõ tényezõjeként államvallásnak ismeri el és ezért más vallásokkal szemben kirekesztõen viselkedik, hanem inkább az ateista állam, a demokratikus állam, az az állam, amely a vallást a polgári élet egyéb kellékei között helyezi. A még teológus állam, amely a kereszténvi hithez hivatalosan kötõdik, amely magát még nem meri államként kikiáltani, annak még nem sikerült világi, emberi formában állami valóságát emberen alapulónak kikiáltani, melynek erõs érzelmi kifejezése a kereszténység. Az úgynevezett keresztény állam egyszerûen még nem állam, mert nem a kereszténység mint vallás, hanem csak annak emberi háttere képes valóban emberi alkotásokat teremteni.

Az úgynevezett keresztény állam az állam keresztény tagadása, de semmiképp sem a kereszténység állami megvalósítása. Az az állam, amely a kereszténységet még vallási formájában tiszteli, az még nem állami formájában ismeri azt el, mert a valláshoz még vallásos módon viszonyul, azaz nem a vallás emberi alapjait vitelezi ki, mert még az emberi mag képzeletbeli voltában, azaz a valóság ellentétére alapoz. Az úgynevezett keresztény állam a nem teljesen kialakult állam, és a keresztény vallást tekinti olyan kiegészítésnek, amely hiányaira áldást ad. A vallás neki ezért szükséges eszköz és ez az államban az álnokság. Nagy különbség van a között, hogy a kiteljesedett állam az állam általános lényében levõ hiányosságok miatt a vallást elõfeltételei közé számítja-e, vagy a nem kiteljesedett állam a különleges lényében levõ hiányosságok miatt, mint hibás állam, a vallást alapelvének kiáltja-e ki. Az utóbbi esetben lesz a vallás tökéletlen politikává. Az elsõ esetben látszik magának a kiteljesedett politikának is a tökéletlensége a vallásban. Az úgynevezett keresztény államnak szüksége van a keresztény vallásra államiságának kiteljesedéséhez. A demokratikus államnak, a valódi államnak nincs szüksége a valláshoz politikai kiteljesedéséhez. Képes arra, hogy a vallástól elvonatkoztasson, mert benn a vallás emberi alapja világi alapon lesz kivitelezve. Az úgynevezett keresztény állam ezzel szemben politikusan viszonyul a valláshoz és vallásosan a politikához. Ha az államformákat látszólag kisebbíti, akkor a vallást is kisebbíti a látszat kedvéért.

Hogy ezt az ellentétet világossá tegyük, vegyük szemügyre Bauer állítását a keresztény államról, amely a kereszténvi német állam tanulmányozásának az eredménye:

"Újabban" - mondja Bauer - "a keresztény állam képtelenségének vagy nemlétezésének bizonyítására gyakran utalnak az evangéliumoknak azon kinyilatkoztatásaira, amelyeket a mai állam nemcsak hogy nem tart be, de melyeket be sem tudna tartani, ha nem akarja magát mint államot teljesen feloszlatni." "A dolog nem olyan egyszerû. Mit is kívánnak az evangéliumok kinyilatkoztatásai? A természetellenes önfeláldozást, a kinyilatkoztatásoknak való alávetettséget, az eltávolodást az államtól, a világi viszonyok megszüntetését. A keresztény állam mindezt megkívánja és teljesíti is. Magáévá tette az evangélium szellemét, és ha azokat nem szószerint adja vissza, ahogy azt az evangélium fejezi ki, akkor annak az az oka, hogy õ azt az állam nyelvén fejezi ki, azaz olyan formában, amely ugyan a világ államainak nyelvéhez tartozik, de a vallási újjászületés során a látszat kedvéért legyöngítették azokat. Ez az államtól való eltávolodás, amely kivitelezéséhez állami formákat használ." (55. o.)

Bauer elmondja a továbbiakban, hogy a keresztény állam polgárai nem nép, nincs saját akaratuk, saját létezésük uralkodójukban testesül meg, amelyet eredetileg természetüktõl idegen módon eredetileg Isten adta nekik és amelynek dolgaiba õk nem szóltak bele, úgy ahogy a törvények sem a nép alkotásai, hanem pozitív kinyilatkoztatások, ahogy vezetõjének kiváltságos közvetítõkre van szüksége ahhoz, hogy a tömegekkel szót értsen, hogy hogyan esik szét a tömeg különleges körökre, amelyek véletlenszerûen képzõdnek és határozódnak meg, és amelyeket egymástól érdeklõdésük, szenvedélyeik és elõítéleteik különböztetnek meg egymástól, és amelyek az a kiváltságot kapják meg, hogy egymástól elhatárolódhassanak, stb... (56.o.)

Maga Bauer mondja:

"A politika, ha nem lehet semmi más, mint vallás, nem szabad, hogy politika legyen, éppúgy, mint a mosogatást, ha az vallási ügy akar maradni, nem lehet gazdasági dolognak tekinteni.

A keresztény német államban a vallás 'gazdasági ügy', ahogy a 'gazdasági ügy' vallás. A keresztény német államban a vallás uralma az uralkodók vallása.

Az evangélium szellemét az evangélium betûjétõl elválasztani vallástalan cselekedet. Az állam, amely az evangéliumot a politika nyelvén szólaltatja meg, más szavakkal, mint a Szentlélek szavai, szentségtörést követ el, ha nem is az emberek szemében, de saját vallásos szemével tekintve.Annak az államnak, amelynek a kereszténység a legfõbb irányadója, aki a bibliát mint alapokmányát ismeri el, a Szentírás szavait kell fölmutatni, mert annak minden szava szent. Ez az állam éppúgy, mint az a söpredék, akire alapoz, fájdalmas, a vallás szempontjából áthidalhatatlan ellentmondással kerül szembe, ha az evangéliumnak azokra a kitételeire utalunk, amelyeket "nem követ, sõt nem is követhet, ha nem akarja magát min államot fölöszlatni." És miért nem akarja magát fölöszlatni? Ezt sem sajátmagának, sem másoknak nem tudja megválaszolni. Öntudatát tekintve a hivatalos keresztény állam olyan cél, melynek megvalósítása lehetetlen, aki létezésének valóságát csak hazugságokkal tudja fenntartani és önmaga számára is mindig a kétkedés tárgya, megbízhatatlan és problematikus valami. A kritika tehát teljesen jogos, amely az államot a bibliával provokálja és tudatát annyira összezavarja, hogy végül maga sem tudja, hogy képzelet vagy valóság-e, ahol világi céljainak becstelensége, amelyeket a vallással fed be, vallási tudatának becsületességével feloldhatatlan konfliktusba kerül. Ez az állam csak úgy tud belsõ szenvedéseitõl megszabadulni, ha a katolikus egyház kiszolgálója lesz. Vele szemben, aki a világi hatalmat teste szolgájának nyilvánítja, az államnak, amely magát a vallási szellem uralmának nevezi, nincs hatalma.

Az úgynevezett keresztény államban az elidegenedés fontos ugyan, de az ember nem fontos. Az egyetlen fontos személy a király, aki a többi embertõl sajátságos módon különbözik, vallási, a mennyel és Istennel közvetlenül összefüggõ lény. Az itt uralkodó viszonyok vallási viszonyok. A vallási szellem tehát még nem világiasodott el.

De a vallási szellemet nem is lehet elvilágiasítani, mert az nem más, mint az emberi szellem egy fejlõdési fokának nem világi formája.A vallásos szellemet csak akkor lehet megvalósítani, ha az emberi szellem fejlõdési foka, amelynek õ a vallási kifejezõdése, világi alakjában lép elõ és magát megalapozza. Ez történik a demokratikus államban. Nem a kereszténység, hanem a kereszténység emberi alapja alapozza meg ezt az államot. A vallás az eszmei, nem világi tudata híveinek, mert õ az emberi fejlõdés ideális formája, amely benne megvalósul.

A politikai állam tagjai az egyéni és a faji élet kettõssége alapján vallásosak, a polgári társadalom és a politikai élet között, vallásosak, amennyiben az ember a tõle távol lévõ állam életét mint saját életét éli, vallásos, amennyiben a vallás itt a polgári társadalom eszméje, az embernek a másik embertõl való elválása és eltávolodása. A politikai demokrácia keresztényi, amennyiben az ember itt nemcsk egy ember, hanem önálló, egyedi, magasztos lény, de az ember a maga kultúrálatlan, nemszociális megjelenésével, véletlen létével, az ember, ahogy áll és megy, az ember, ahogy õt társadalmunk szervezete elrontotta, aki magát elvesztette, akit eladtak, embertelen viszonyok és elemek kezébe adtak, egyszóval, az ember, amely fajának még nem teljes értékû példánya. A kereszténység fantáziaképe, követelése, álma, az ember függetlensége, de egy idegen, embertõl független lényként, ezek egy demokráciában észlelhetõ valóságok, jelen és világi célok.

A vallási és teológiai tudat maga a teljes demokráciában annál vallásosabbnak, annál teológikusabbnak tûnik, amikor látszólag politikai jelentõség nélkül, földi célok nélkül, a világtól félõ kedély ügyeként, az értelem elfogultságának, a fantázia és önkény termékeként jelenik meg, mintha a másvilág lenne. A kereszténység itt éri el általános vallásosságának gyakorlati kifejezését, amennyiben a különféle világnézeteket a kereszténység formájában egymás mellé teszi, és méginkább azáltal, hogy mások elé csak a vallás és nem a keresztény vallás meglétét állítja követelményként (lásd Beaumont idézett írását). A vallási tudat a vallási ellentétek gazdagságában és a vallások sokaságában tetszeleg.

Tehát megmutattuk: a politikai függetlenné válás a vallástól meghagyja a vallást, ha nem is a kiváltságos vallást. Az az ellentmondás, amelyben egy vallás híve állampolgársága miatt találja magát, csak egy része annak a világi ellentmondásnak, amely a politikai állam és a polgári társadalom között áll fönn. A keresztény állam beteljesedése az az állam, amely magát államnak nevezi és tagjai vallásosságától elvonatkoztat. Az állam függetlensége a vallástól nem a valóságos ember függetlensége a vallástól.

Mi tehát nem mondjuk Bauerrel a zsidóknak: nem lehettek politikailag egyenrangúak anélkül, hogy radikálisan eltávolodnátok a zsidóságtól. Mi inkább azt mondjuk nekik: Mivel politikai egyenrangúak lehettek anélkül, hogy teljesen és ellentmondás nélkül eltávolodnátok a zsidóságtól, ezért a politikai egyenrangúság maga nem az emberi egyenrangúság. Ha ti zsidók politikailag egyenrangúak akartok lenni anélkül, hogy magatokat emberként egyenjogúsítanátok, így a félszívûség és az ellentmondás nemcsak bennetek van, hanem a politikai egyenjogúság lényében és kategóriájában. Ha nektek ebben a kategóriában elõítéleteitek vannak, akkor az általános elõítéleteket osztjátok. Ahogy az állam vallásos, mert az, noha már állam, keresztényi módon viszonyul a zsidókhoz, úgy politizálódik a zsidó, amikor zsidó létére állampolgári jogokat követel.

De ha az ember, legyen az zsidó, politikailag egyenrangú lehet és állampolgári jogokat kaphat, igénye lehet-e az úgynevezett emberi jogokra és megkaphatja-e azokat? Bauer szerint nem.

"A kérdés az, hogy a zsidó mint olyan, azaz az olyan zsidó, aki maga bevallja, hogy valódi énje kényszeríti arra, hogy örökké másokhoz távolságot tartson, képes-e arra, hogy az általános emberi jogokat megkapja és azokat másoknál is elfogadja."

"Az emberi jogok gondolatát a keresztény világban a múlt évszázadban fedezték föl. Ez az emberrel nem születik együtt, hanem az ember eddigi nevelése során kialakult történelmi

hagyományok elleni harc során kaphatja meg õket. Így az emberi jogok nem a természet ajándékai, nem az eddigi történelem ajándékai, hanem a születés véletlenszerûsége elleni harc és a kiváltságok elleni harc, amelyeket a történelem nemzedékrõl nemzedékre máig átörökítette. Ezek a képzés eredményei, és csak azé lehetnek, aki megszerzi õket és megdolgozott értük. "

"Megkaphatja a zsidó is õket? Ameddig zsidó, az a korlátozott lény, amely belõle zsidót csinál, legyõzi azt az emberi lényt, amelyiknek õt a többi emberrel kellene összekötnie, és elválasztja õket a nemzsidóktól. Úgy magyarázza ezt az elkülönülést, hogy az a különleges lény, amely belõle zsidót csinál, az az õ valódi legmagasabb lénye, amely mögött az emberi lénynek háttérbe kell lépnie."

"Ugyanilyen módon a keresztény mint keresztény nem tud emberi jogokat adni." (19, 20. o.)

Az embernek Bauer szerint fel kell áldozni a 'vallás kiváltságát', hogy megkaphassa az általános emberi jogokat. Vegyük szemügyre egy pillanatra az ún. emberi jogokat, mégpedig azokat, amelyek hivatalos alakjukban, abban az alakban, ahogy felfedezõi, az északamerikaiak és a franciák megalkották õket! Ezek a jogok részben politikai jogok, amelyek csak más emberek társaságában mûködnek. A politikai együttélésben való részvétel, az állam életében való részvétel képezi azok tartalmát. Ezek a politikai szabadság kategóriájába esnek, az állampolgári jogokéba, amelyek mint láttuk, semmi módon nem kívánják meg a vallás ellentmondás nélküli pozitív megszûnését, mint például a zsidóságét. Még az emberi jogok másik részét kell megnéznünk,az emberi jogokat (droits de l'homme) amennyiben azok az állampolgári jogoktól (droits du citoyen) különböznek.

Soraikban találjuk a lelkiismereti szabadságot, annak a jogát, hogy tetszõleges vallásnak hódolhunk. A vallás elõjogait kifejezetten elismerik, vagy emberi jogként, vagy egy emberi jog, a szabadság következményeként.

Déclaration des droits de l'homme et du citoyen 1791, article 10. "Nul ne doit être inquiété pour ses opinions même religieuses." Az emberi és polgári jogok nyilatkozata 1791, 10. cikk: "Senki sem zavarható meggyõzõdése miatt, amibe a vallási meggyõzõdés is beletartozik". "Az 1791-es alkotmány elsõ cikkében a következõ emberi jogot garantálják: "La liberté à tout homme d'exercer le culte religieux au quel il est attaché." "A szabadságot mindenkinek, azt a vallási kultuszt követni, amelynek híve."

Déclaration des droits de l'homme, etc. 1793, az emberi jogok közé számítja, Artikel 7: »Le libre exercice des cultes.« "a vallási kultusz szabad követését" Igen, a a szabad gondolat és véleménnyilvánításra, a gyülekezési jogra vonatkozóan így ír: "La nécessité d'énoncer ces droits suppose ou la présence ou le souvenir récent du despotisme." "Ezen jogok kinyilatkoztása vagy despotizmus vagy annak röviddel azelõtti emléke miatt szükséges." Hasonlítsuk össze az 1795-ös alkotmánnyal, XIV. cím, 354. cikk. Pennsylvania állam alkotmánya, 9 cikk,§ 3: "Tous les hommes ont reçu de la nature le droit imprescriptible d'adorer le Taut-Puissant selon les inspirations de leur conscience, et nul ne peut légalement être contraint de suivre, instituer ou soutenir contre son gré aucun culte au ministère religieux. Nulle autorité humaine ne peut, dans aucun cas, intervenir dans les questions de conscience et contrôler les pouvoirs de l'âme." "Minden embernek joga van független jogra, lelkiismerete szerint a Mindenhatóhoz imádkozni, és senkit sem kényszeríthet törvény, akarata ellenére bármi vallási kultuszt követni vagy Istentiszteleten

résztvenni, azt bevezetni vagy támogatni. Semmi esetre sem avatkozhat emberi hatalom lelkismereti kérdésekbe, és nem irányíthatja a lélek erõit."

Új Hampshire alkotmánya, 5. es 6. cikke: "Au nombre des droits naturels, quelques-uns sont inaliénables de leur nature, parce que rien n'en peut être l'équivalent. De ce nombre sont les droits de conscience." "A természetes jogok között van néhány, melyek természetüknél fogva nem eladhatók, mert semmi hasonlóval nem helyettesíthetõk. Ezekhez tartoznak a lelkiismereti jogok." (Beaumont, 1.c., 213, 214 ol.)

A vallás és az emberi jogok nem összeegyeztethetõsége olyan kevéssé tartozik az emberi jogok fogalmai közé, hogy az a jog, hogy valaki vallásos legyen, tetszõleges módon vallásosnak lenni, a saját vallásának szertartásain résztvenni, kifejezetten az emberi jogok közé számít. A hit általános emberi jog.

A emberi jogok, a 'droits de l'homme' különböznek az állampolgári jogoktól, a 'droits du citoyen'- tõl. Ki az az ember, aki az állampolgártól különbözik? Senki más, mint a polgári társadalom tagja. Miért hívják a polgári társadalom tagját 'embernek', egyszerûen embernek és miért nevezik jogait 'emberi jogoknak'? Hogyan magyarázzuk meg ezt a tényt? A politikai állam viszonyából a polgári társadalomhoz, a politikai egyenjogúsítás lényébõl.

Mindebbõl azt a tényt vonjuk le eredményként, hogy az ún. emberi jogok, a droits de l'homme az állampolgári jogoktól, droits du citoyen-tõl eltérõen nem mások, mint a polgári társadalom tagjainak jogai, azaz az önzõ emberéi, az emberektõl és a közösségtõl elszakított emberéi. A legradikálisabb alkotmány, az 1793-as így szól:

Déclaration des droits de l'homme et du citoyen.

Article 2. »Ces droits etc. (les droits naturels et imprescriptibles) sont: l'égalité, la liberté, la sûreté, la propriété.«

Az emberi és polgári jogok nyilatkozata.

2. Cikkely: A jogok, stb...(A természetes és el nem vehetõ jogok): Egyenlõség, szabadság, biztonság, tulajdon."

Mibõl áll a szabadság (liberté)?

Article 6. »La liberté est le pouvoir qui appartient à l'homme de faire tout ce qui ne nuit pas aux droits d'autrui«, oder nach der Deklaration der Menschenrechte von 1791: »La liberté consiste à pouvoir faire tout ce qui ne nuit pas à autrui.« 6. Cikk: "A szabadság az ember joga, hogy bármit megtehessen, ami mások jogait nem csorbítja." vagy az 1791-es emberi jogok nyilatkozata alapján: "A szabadság abból áll, hogy mindent megtehetünk, ami senki másnak nem okoz kárt."

A szabadság tehát annak a joga, hogy bármit tehetünk, ami senki másnak nem okoz kárt. Azt, hogy milyen határok között mozoghat az egyén, a törvények szabják meg, úgy ahogy két mezõ határát a kerítésoszlopok szabják meg. Az ember, mint magába zárkózott egység szabadságáról van szó, Miért nem képes Bauer szerint a zsidó az emberi jogokat fogadni?

"Ameddig zsidó, az emberi lényt, amely õt a többi emberrel kellene hogy összekapcsolja, legyõzi az az elhatárolt lény, amely õt zsidóvá teszi és õt a nemzsidóktól elválasztja."

De a szabadság emberi joga nem az emberek egymáshoz való viszonyán alapul, hanem az emberek különválásán. Ennek a különválásnak a joga, a korlátolt, önmagára korlátozott egyén joga.

A szabadság emberi jogának gyakorlati alkalmazása a magántulajdon emberi joga.

Mibõl áll a magántulajdon emberi joga?

Az 1793-as alkotmány 16. cikke: "Le droit de propriété est celui qui appartient à tout citoyen de jouir et de disposer à son gré de ses biens, de ses revenus, du fruit de son travail et de son industrie." A tulajdonjog minden polgár joga, önkényesen vagyonáról, jövedelmérõl, munkája és szorgalma gyümölcsét élvezni és annak felhasználásáról dönteni."

A magántulajdon joga tehát annak a joga, hogy szabadon (à son gré), más emberektõl függetlenül, a társadalomtól függetlenül élvezhessük vagyonunkat és határozzunk felõle, saját hasznunk joga. Ez az egyéni szabadság, úgy mint ennek itt leírt használata alkotja a polgári társadalom alapját. Ennek alapján egy ember a többiekben nem szabadságának megvalósítását, hanem éppen annak határait találja meg. Elsõsorban azonban az emberi jogokat nyilvánítja ki,

»de jouir et de disposer à son gré de ses biens, de ses revenus, du fruit de son travail et de son industrie«.

A többi emberi jog mint az egyenlõség (égalité) és biztonság (sûreté) még hátra van.

Az egyenlõség, itt politikamentes jelentésében, semmi más, mint a fent leírt szabadság egyenlõsége, ugyanis: hogy minden ember egyenlõ módon önálló egységként tekinthetõ, az 1795-ös alkotmány ennek az egyenlõségnek a fogalmát, annak jelentõségének mértékében így állapitja meg:

Az 1795-ös alkotmány 3. cikke: "L'égalité consiste en ce que la loi est la même pour tous, soit qu'elle protège, soit qu'elle punisse." "Az egyenlõség abban áll, hogy mindenkire ugyanaz a törvény a törvény vonatkozik függetlenül attól, hogy õt védi vagy bünteti-e."

És a biztonság?

Az 1793-as alkotmány 8. cikke: "La sûreté consiste dans la protection accordée par la société à chacun de ses membres pour la conservation de sa personne, de ses droits et de ses propriétés.". "A biztonság az a védelem, amelyet a társadalom minden tagjának ad személyisége, jogai és vagyona megtartására."

A biztonság a polgári társadalom legmagasabb szociális fogalma, a rendõrség fogalma, hogy az egész társadalom feladata csak az, hogy minden tagjának biztosítsa személyisége, jogai és vagyona megtartását. Hegel a polgári társadalomnak ezt a törekvését a polgári társadalom "szükség és értelemállamának" nevezi.

A biztonság fogalma miatt a polgári társadalom nem emelkedik önzése fölé. A biztonság önzésének biztosítása.

Az úgynevezett emberi jogok semelyike sem megy túl az önzõ emberen, az emberen, aki a polgári társadalom tagja, aki visszavonult magánérdekeibe és magánszeszélyeibe és egy, a közösségtõl elkülönült egyéniség. Messze van attól, hogy az ember ezekbe mint faji lény lenne belefoglalva, ellenkezõleg, mint külön faji élet jelenik meg, a társadalomban, amely az egyének külsõ keretét adja, mint eredeti önállóságuk körülhatárolása. Az egyetlen kötelék, amely összetartja õket, az a természetadta szükség, igényeik és a magánérdek, tulajdonuk és önzõ személyük megtartása.

Rejtélyes, hogy egy nép, amely éppen elkezdte egyes részei között a sorompókat széttörni és egy politikai közösséget alapítani, egy ilyen nép az önzõ, embertársaitól és a közösségtõl különálló ember jogait ünnepélyesen kinyilvánítja. (1791-es nyilatkozat), mivel ez a nyilatkozatot olyan idõkben hozták, amikor csak a hõsi odaadás tudta a nemzetet megmenteni és a nemzet kérte is azt, olyan idõben, amikor a polgári társadalomban ismert minden érdek föláldozása napirendre került és az önzést bûntényként üldözték. (Déclaration des droits de l'homme etc. de 1793.). Ez a tény még rejtélyesebb lesz, ha látjuk, hogy az állampolgárságot, a politikai közösséget a politikai egyenjogúsítók az úgynevezett emberi jogok betartásának eszközévé alacsonyították, tehát az állampolgár az önzõ ember szolgája lett, az a terület, ahol az ember közösségi emberként viselkedik, az a terület, ahol az ember közösségi ember lett az alá a terület alá került, amelyben az ember részlényként viselkedik, végül pedig az embert nem állampolgárként (citoyen), hanem a polgárt (bourgeois) tekintik tulajdonképpeni és valódi embernek.

"Le but de toute association politique est le conservation des droits naturels et imprescriptibles de l'homme". (1791-es emberi jogok nyilatkozata, 2.cikk). "Le gouvernement est institué pour garantir à l'homme la jouissance de ses droits naturels et imprescriptibles." (1793-as emberi jogok nyilatkozata, 1.cikk). Minden politikai egyesülés célja a természetes és el nem vehetõ emberi jogok megtartása." "A kormány feladata az, hogy az ember természetes és el nem vehetõ jogainak élvezetét garantálja."

Tehát még a fiatalos és a körülmények nyomása által kicsúcsosodó lelkesedés idején is a politikai élet eszközként nyilvánítja magát ki, melynek célja a polgári társadalom élete. A forradalmi gyakorlat azonban merõben ellentétes ezzel az elmélettel. Míg például a biztonságot emberi jogként nyilvánították ki, a postai titok megsértése napirenden volt. Míg a korlátlan sajtószabadság (liberté indéfinie de la presse) az 1973-as alkotmány 122. cikkelye szerint mint az emberi jogok következménye garantálva volt, addig azt teljesen megsemmisítették mivel "la liberté de la presse ne doit pas être permise lorsqu'elle compromet la liberté publique", azaz "A postai titkot nem szabad érvényben tartani, ha az a közszabadságot megsérti." (ifj. Robespierre, "Histoire parlementaire de la revolution française" azaz a francia forradalom parlamentjének története, Bouchez és Roux, 28. kötet, 159.oldal). Szintúgy: a szabadság emberi joga akkor szûnik meg jog lenni, ha az a politikai élettel ellentétbe kerül, míg az elmélet szerint a politikai élet csak az emberi jogok, az egyén jogainak garanciája, amelyet föl kell adni, ha célja ezeknek az emberi jogoknak ellentmond. De a gyakorlat csak a kivétel, és az elmélet a szabály. Ha az ember maga akarja a forradalmi gyakorlatot mint a viszony helyes állását szemügyre venni, még mindig szemébe tûnik egy rejtély, miért állt a politikai egyenjogúsítók fejében a viszony a feje tetején, és a cél eszköznek, míg az eszköz a célnak tûnik. Tudatuknak ez az optikai csalódása még mindig ugyanaz a rejtély, de akkor egy pszichológiai, azaz egy elméleti rejtély.

A rejtély megoldása egyszerû.

A politikai egyenjogúsítás egyidejûleg a régi társadalom fölöszlása, amelyen a néptõl elidegenedett állam, az uralkodói állam nyugszik. A politikai forradalom a polgári társadalom forradalma. Milyen jellegû volt a régi társadalom? Egy szó jellemzi azt: Feudális. A régi polgári társadalomnak közvetlenül politikai jellege volt, azaz a polgári élet elemeit, mint a tulajdont, a család, a munka fajtáját a földtulajdonosok, a rendek és az államirányítás elemei határozták meg. Így ezek határozták meg az egyén viszonyát az államhoz, politikai viszonyát, a társadalom más részeibõl való kizárás elválasztás mértékét. Mert a nép életének az a szervezete a tulajdont és a munkát nem szociális elemeknek tekintette, hanem elválasztásukat az állam egészétõl végezte és azt a társadalom különleges társadalmává alakította. Így a polgári társadalom életmûködése és életfeltételei politikaiak voltak, ha a feudalizmus értelmében is, azaz ezek az egyént az állam egészébõl kizárták, viszonyát az állam egészéhez és viszonyát a nép életéhez mint az õ sajátos polgári tevékenységét és helyzetét alakították általános tevékenységévé és helyzetévé. Ennek a szervezésnek a következményeként az állam egysége szükségesnek tûnik, mint az állami egység tudata, annak akarása és annak tevékenysége, az általános államhatalom tevékenysége pedig egy, a nép fölött álló uralkodó és annak a szolgáinak a dolga.

A politikai forradalom, amely ezt az uralkodói államot megdöntötte és az állam ügyeit a nép ügyei tette, amelyeik az általános politikai államot, azaz a valóságos államot megalkotta, szétverte a nemességet, a szervezeteket, az ipari egyesületeket, az elõjogokat, amelyek a népet a közösségétõl választották el. A politikai forradalom ezzel megszüntette a polgári társadalom politikai jellegét. A polgári társadalmat annak egyszerû alkotóelemeire verte szét, egyrészt egyénekre, másrészt azokra az anyagi és szellemi elemekre, amelyek ezeknek az egyéneknek az életelemét, az õ a polgári helyzetüket alkották. Fölszabadította a politikai szellemet, a mely a feudális társadalom különbözõ zsákutcái között egyenletesen volt szétosztva. A forradalom kiszabadította a szellemet ebbõl a szétszórtságból, megszabadította azt a polgár élettel való elkeveredésétõl és megalkotta belõle a közösség szellemét, az általános népi ügyet a polgári élet egyes elemeitõl való ideális függetlenségben. A meghatározott tevékenység és a meghatározott életviszony az egyéni jelentõség színvonalára süllyedt. Már nem képezték az egyén általános viszonyát az állam egészéhez. A nyilvános ügyek az egyén ügyeivé lettek és a politikai mûködés általános mûködéssé.

Az állam idealizmusának betetõzése egyúttal a polgári társadalom materializmusának végét is jelentette. A politikai béklyók lerázása azoknak a kötelékeknek a lerázását is jelentette, amelyek a polgári társadalmat fogvatartották. A politikai egyenrangúság egyidejûleg a polgári társadalom felszabadítását is jelentette a politikától, egy általános tartalom látszatától.

A feudális társadalom alapjában, az emberben szûnt meg. De abban az önzõ emberben, aki az õ alapját képezte.

Ez az ember, a polgári társadalom tagja, a politikai állam alapja és bázisa. Az õt (az embert) az emberi jogokban elismeri.

Az önzõ ember szabadsága és szabadságának elismerése inkább a szellemi és anyagi elemek gátlástalan mozgalmának elismerése, amelyek az õ életének alapjai.

Az embert ezért nem szabadították meg a vallástól, hanem vallásszabadságot adtak neki. A tulajdontól sem szabadították föl. A tulajdon szabadságát kapta meg. Az ipar önzésétõl sem szabadult meg hanem az iparûzés szabadságát kapta meg.

A politikai állam szerkezetének kialakítása és a polgári társadalom szétoszlása független egyénekre - akiknek a viszonya jog, ahogy a nemesek és iparosok viszonya az elõjog volt - ugyanabban az aktusban teljesül be. Az ember, a polgári társadalom tagja, a politikamentes ember szükséges ehhez, mint a természetes ember. Az emberi jogok természetes jogoknak tûnnek, mert az öntudatos tevékenység a politikai aktusra koncentrál. Az önzõ ember a feloszlott társadalom passzív, talált eredménye, a közvetlen tudat tárgya, tehát természetes tárgy. A politikai forradalom feloldja a polgári életet annak alapelemeire, anélkül, hogy annak részét forradalmizálná és kritizálná. Úgy viszonyul a polgári társadalomhoz, az igények világához, a munkához, a magánérdekekhez, a magánjoghoz, mint léte alapjához, mint egy tovább nem indokolt elõfeltételhez, mint egy természeti alaphoz. Végül is az ember, mint a polgári társadalom tagja, igazi embernek tûnik, mert õ érzéki egyéniségében sokkal közelebb áll az emberhez, szemben az állampolgárral, a politikai emberrel, aki csak egy mesterséges, kitalált ember, egy meseszerû erkölcsi lény. A valódi ember csak az önzõ egyén, a valódi ember pedig csak a kitalált állampolgár alakjában nyer elismerést.

A politikai ember elvonatkoztatását Rousseau helyesen így vázolja:

"Celui qui ose entreprendre d'instituer un peuple doit se sentir en état de changer pour ainsi dire la nature humaine, de transformer chaque individu, qui per lui-même est un tout parfait et solitaire, en partie d'un plus grand tout dont cet individu reçoive en quelque sorte sa vie et son être, de substituer une exIstence partielle morale à l'exIstence physique et indépendante. Il faut qu'il ôte à l'homme ses forces propres pour lui en donner qui lui soient étrangères et dont il ne puisse faire usage sans le secours d'autrui." ('Társadalmi szerzõdés', II. kötet, London, 1782, 67.oldal). Akinek bátorsága ven egy népnek jogrendet adni, annak képesnek kell lennie arra, hogy szinte az emberi természetet változtassa meg, minden egyént, aki önmaga számára befejezett egészet alkot, egy nagyobb egység részévé alakítsa, amelytõl ez az egyén bizonyos módon életét és létét kapja, egy lelki és független lét helyére egy erkölcsi létet tegyen. El kell hogy vegye az embertõl erejének egy részét és helyette idegen erõt kell adnia neki, amelyeket csak mások segítségével tud használni."

Minden egyenjogúsítás az emberi világ, a viszonyok visszavezetése magára az emberre.

A politikai egyenjogúsítás az embert a polgári társadalom tagjává, a független egyénné, az állampolgárrá, az erkölcsi személyre redukálja.

Csak ha a valódi egyéni ember magában az absztrakt állampolgárt háttérbe állítja és mint egyedi ember életében, egyéni munkájában, egyéni viszonyaiban faji egyed lett, ha az ember saját erõit mint társadalmi erõt ismeri föl és szervezi, és ezért a társadalmi erõt nem választja el magától politikai erõ formájában, akkor történt meg az emberek egyenrangúsítása.

II.
"A mai zsidók és keresztények képessége a szabadságra. Brúnó Bauer ('Huszonegy ív', 56-71. o.)

Itt Bauer a zsidó és keresztény vallás viszonyát beszéli meg, valamint viszonyukat a kritikához. Viszonyuk a kritikához egyben 'képességük arra, hogy felszabaduljanak'.

A következõ az eredmény:

"A kereszténynek csak egy fokozatot, a vallását kell túllépnie, hogy föladhassa a vallást" tehát hogy felszabaduljon, a zsidónak ezzel szemben nemcsak zsidó lényével hanem vallásának fejlõdésével és betetõzésével is szakítania kell, egy olyan fejlõdéssel, amely neki idegen maradt." (71.o.)

Bauer tehát itt a zsidóegyenjogúsítást teljesen vallási kérdéssé alakítja. A teológiai meggondolás, hogy kinek van inkább kilátása a boldogságra, a zsidónak vagy a kereszténynek, abban a felvilágosodott formában ismétlõdik, hogy melyik inkább képes kettõjük közül az egyenjogúságra. A kérdést már nem így teszik föl: A zsidóság vagy a kereszténység szabadít-e föl? hanem fordítva: Mi tesz szabadabbá, a zsidóság vagy a kereszténység föladása?

"Ha fölszabadulnak, nem szabad a zsidóknak kereszténnyé lenniük, hanem a megszûnt kereszténység részének, a megszûnt vallás részeivé, azaz a felvilágosodásé, a kritikáé és eredményéé, a szabad emberségé." (70. oldal)

Még mindig a zsidók vallásváltoztatásáról van szó, de már nem a kereszténységhez való fordulásukhoz, hanem a megszûnt kereszténységhez. Bauer azt követeli a zsidóktól, hogy szakítsanak a keresztény vallás lényével, egy olyan követelés, amely, ahogy õ maga mondja, nem a zsidó lény fejlõdésének a következménye.

Miután Bauer végül a zsidókérdést és a zsidóságot csak mint a kereszténység durva vallási kritikáját érzékelte és annak csak vallási jelentõségét nyerte ki abból, elõrelétható volt, hogy a zsidók egyenrangúsítása is filozófiai-vallási aktussá válik.

Bauer a zsidó idealizált, absztrakt lényével foglalkozik, amelynek lényege a vallása. Ezért joggal vonja le a következtetést: "A zsidó nem ad semmit az emberiségnek, mert korlátozott törvényét magára vonatkoztatja", ha feladja zsidóságát.(65.o.)

A zsidók és keresztények viszonya ezek után a következõ: A keresztény egyetlen érdeke a zsidók egyenrangúsításában egy általánosan emberi, elméleti érdek. A zsidóság sértõ tény a kereszténység vallásos szemében. Ha ez a szem többé nem vallásos, akkor ez a tény nem lesz sértõ. A zsidók egyenrangúsítása önmagában nem a keresztények dolga.

A zsidónak ezzel szemben önmaga felszabadítása érdekében nemcsak saját munkáját, hanem a keresztények munkáját is,, a "Szinoptikusok kritikáját" és "Jézus életét", stb.. is ki kell viteleznie.

"Ön maga is megfigyelheti: Ön határozza meg saját lehetõségeit; de a történelemmel nem lehet játszani." (71.o)

Megpróbáljuk a kérdés vallási részét föltörni. A zsidó egyenjogúsítási képessége azzá a kérdéssé lesz, hogy melyik különleges társadalmi elemet kell legyõzni ahhoz, hogy megszüntessük a zsidóságot? Mert a mai zsidó egyenjogúsítási képessége a zsidóság viszonya a mai világ egyenjogúsításához. Ez a viszony a zsidóság különleges helyzetébõl adódik a mai rabiga alatt nyögõ világban.

Tekintsük a valódi világi zsidót, nem a szabbatzsidót, ahogy Bauer teszi, hanem a mindennapi zsidót.

Keressük a zsidó titkát ne vallásában, hanem keressük a vallás titkát a valódi zsidóban.

Mi a zsidóság alapgondolata a világban: A gyakorlati igények, az önzés.

Mi a zsidók világi kultusza? A nyerészkedés. Mi világi Istenük? A pénz.

Na tehát! A nyerészkedéstõl és a pénztõl való fölszabadulás, tehát a gyakorlati, igazi zsidóságtól lenne korunk önfelszabadítása.

A társadalom szervezete, amely a nyerészkedés elõfeltételeit, azaz a nyerészkedés lehetõségét megszüntetné, lehetetlenné tette volna a zsidó mûködését. Vallási tudata feloszló ködként oszlana föl a társadalom valódi levegõjében. Másfelõl: Ha a zsidó gyakorlati lényétõl megszabadul, és annak megszûnésén dolgozik, akkor eddigi fejlõdésébõl kifelé halad, az emberi egyenjogúságon egyáltalán, és az emberi önelidegenedés gyakorlati kifejezése ellen fordul.

Fölismerjük tehát a zsidóság tevékenységében a mindenütt jelenlévõ antiszociális elemet, mely a történelmi fejlõdés, amelyen a zsidók szorgalmasan együtt dolgoztak, során, mai magasságát elérte, és amelynek most szükségszerûen meg kell szûnni.

A zsidók egyenrangúsítása végsõ jelentésében az emberiség fölszabadítása a zsidóságtól.

A zsidó már zsidó módon egyenrangúsította magát.

"A zsidó, akit Bécsben éppen csak megtûrnek, pénzének hatalma által meghatározza az egész birodalom történéseit. A zsidó, aki a legkisebb német államban jogtalan lehet, Európa sorsáról dönt. Míg a szövetségek és egyesületek nem vesznek föl zsidó tagokat, vagy még nem, az ipar tevékenysége a középkor iparáét magasan túlszárnyalja." (B.Bauer, A zsidókérdés, 114.oldal).

Ez nem egyedi jelenség. A zsidó magát zsidó módon tette egyenrangúvá, nemcsak úgy, hogy a pénz biztosítja hatalmát, hanem úgy is, hogy a pénz vele vagy nélküle világhatalom lett és a gyakorlatias zsidó szellem a keresztény népek gyakorlati szelleme lett. A zsidók úgy lettek egyenrangúak, hogy a keresztények lettek zsidókká.

"Newengland jámbor és politikailag szabad lakói" jelenti Hamilton fõhadnagy "egyfajta Laokón, aki meg sem kísérli, hogy megszabaduljon a kígyóktól, akik megtámadták. Mammon az Istenük, nemcsak szavakkal, hanem testük minden erejével és lelkükkel is hozzá imádkoznak. Szemükben a Föld egy börze, és úgy gondolják, hogy egyetlen kötelességük az, hogy szomszédjuknál gazdagabbak legyenek. A nyerészkedés foglalja el minden gondolatukat, a tárgyak váltogatása egyetlen pihenésük. Ha utaznak, áruikat és üzleti könyveiket a hátukon viszik magukkal, és semmi másról nem beszélnek, csak a kamatokról és a nyereségrõl. Ha egy pillanatra nem üzletükre gondolnak, akkor ez csak azért van, hogy a másikat kikémleljék".

Igen, a zsidóság gyakorlati hatalma a keresztény világ fölött Északamerikában azt az egyértelmû benyomást kelti, hogy a kereszténvi tanítások kereskedelmi árúvá lettek, és a tönkrement kereskedõ az Evangéliumban ugyanazt csinálja mint a gazdaggá lett

evengélista az üzletben.

"Tel que vous le voyez à la tête d'une congrégation respectable a commencé par être marchand; son commerce étant tombé, il s'est fait ministre; cet autre a débuté par le sacerdoce, mais dès qu'il a eu quelque somme d'argent à la disposition, il a bissé la chaire pour le négoce. Aux yeux d'un grand nombre, le ministère religieux est une véritable carrière industrielle." (Beaumont, p. 185, 186. o.)

"Az, aki egy tiszteletreméltó kongregáció (egyesület) élén áll, az kereskedõként kezdte. Mivel üzlete tönkrement, pap lett. Egy másik ember papként kezdte, de ahogy egy bizonyos pénzösszeget összegyûjtött, fölcserélte a szószéket a nyerészkedéssel. A nagy többség szemében a papi hivatal valójában ipari karrier."

Bauer szerint az:

"Hazug állapot, ha a zsidó elméletben nem kap politikai jogokat, valóságban pedig hihetetlen mértékû hatalma van és politikai befolyását, ha az részleteiben nem is teljesen, nagymértékben kamatoztatja." (A zsidókérdés, 114.o.)

Az az ellentmondás, amely a zsidó gyakorlati hatalma és politikai jogai között van, a politikai és a pénzbeli hatalom ellentmondása egyáltalán. Amíg az elsõ eszme a második fölött áll, valójában jobbágyává lett.

A zsidóság magát a kereszténység mellett tartotta, nemcsak mint a kereszténység vallási kritikája, nemcsak mint a megtestesült kételkedés a kereszténység vallása iránt, hanem éppen azért, mert a gyakorlatias zsidó elme, a zsidóság magát a keresztény társadalomban fenntartotta, sõt, legmagasabb képzésben volt része. A zsidó, aki a polgári társadalom sajátságos jelensége, csak a zsidóság különleges jelensége a polgári társadalomban.

A zsidóság nem a történelem ellenére, ahnem azon keresztül maradt fönn.

Saját belsejébõl állítja a polgári társadalom a zsidót állandóan újra elõ.

Mi volt a zsidó vallás alapgondolata? A gyakorlati igény, az önzés.

A zsidó egyistenhit ezért valójában a sok igény többistenhite, egy olyan többistenhit, amely az Isteni törvény egy tárgyához lelép. A polgári társadalom gyakorlati igénye, az önzés a polgári társadalom alapja és olyanként is lép elõ, amint a politikai állam teljesen megszületett a polgári társadalom gyermekeként. A gyakorlati igények és az önzés Istene a pénz.

A pénz Izrael szorgalmas Istene, amely elõtt más Isten nincs. A pénz minden Istent és embert lealacsonyít és áruvá változtat. A pénz az általános, önmagáért alkotott értéke minden dolognak. azért elrabolta a világtól és a természettõl sajátos értékeiket. A pénz az ember önmagától elidegenített munkájának és létezésének a lénye, ez az idegen lény uralkodik fölötte és ehhez imádkozik.

A zsidók Istene elvilágiasodott, Világisten lett belõle. A zsidó igazi Istene a váltó. Istene csak a látszólagos váltó.

Az a nézet, amelyet a magántulajdon és a pénz uralma alatt nyerünk el a természettõl, az a természetnek valójában az elítélése és gyakorlatilag annak a lealacsonyítása, amely ugyan elõfordul a zsidó vallásban, de csak képzeletben létezik.

Ebben az értelemben Münzer Tamás [1524-ben] elviselhetetlennek tartja,

"Hogy minden lény tulajdonná változott, a halak a vízben, a madarak a levegõben, a növények a földön - a lényeknek is szabadoknak kell lenniük."

Ami a zsidó vallásban absztrakt, az elmélet, a mûvészet, a történelem, az emberek megvetése mint öncél, az tudatos álláspontja sõt erénye a pénz emberének. A faji viszonyok, a férfi és nõ viszonya kereskedelmi tárgy lesz. Az asszony is a nyerészkedés tárgya lesz.

A zsidók változó nemzetisége a kereskedõ nemzetisége, valójában a pénz emberének nemzetisége.

A zsidók alap nélküli törvényei csak a jog és az alap nélküli erkölcs vallási karikatúrája, amelyek csak formális szertartásokból állnak, amelyek az önzés világát veszik körül.

Az ember legmagasabbrendû viszonya a törvényes viszony, a viszony a törvényekhez, amelyek szemében nem azért érvényesek, mert azok akaratának és lényének a törvényei, hanem mert azok uralkodnak és nem követésük büntetést von maga után.

A zsidó jezsuitizmus, ugyanaz a gyakorlati jezsuitizmus, amelyet Bauer a Talmudban felfedezett, az önzõ világ viszonya az õt uraló törvényekhez, amelyek ravasz megkerülése a világ fõ mûvészete.

Igen, a világ mozgása a törvények keretein belül szükségszerûen a törvény állandó megszegése is.

A zsidóság nem tudott vallásként továbbfejlõdni, elméletileg sem, mert világnézetének a gyakorlati igények felé fordulása természete szerint korlátolt és annak néhány lépés után vége szakad.

A gyakorlati igények vallása lénye szerint nem az elméletben, hanem a gyakorlatban találta meg lényét, mert valósága a gyakorlat.

A zsidóság nem tudott új világot teremteni. Csak az új alkotásokat és viszonyokat tudta tevékenysége területére tenni, mert az a gyakorlati igény, melynek alapja az önzés, passzív és nem növekszik, hanem csak a társadalmi körülmények változásaihoz igazodik.

A zsidóság a polgári társadalom végsõ kialakulásával éri el csúcspontját, de a polgári társadalom a keresztény világban teljesül be. Csak a kereszténység uralma alatt, amely az ember minden nemzetiségi, természetes, elméleti viszonyát emberi külsejûvé tesz, tudott a polgári társadalom teljesen az államtól elválni, az ember minden faji kötelékét szétszakítani, az önzést, az önérdeket tenni a faji kötelék helyére, az emberek világát atomi, egymással ellenségesen szembeálló egyénekbõl álló világgá tenni.

A kereszténység a zsidóságból indult el. És a zsidóságban oldódott föl.

Elejétõl fogva a keresztény volt az elméleti kérdésekkel foglalkozó zsidó, ezért a zsidó a gyakorlatias keresztény, és a gyakorlatias kereszténybõl ismét zsidó lett.

A kereszténység csak látszólag tette magát túl a zsidóságon. Túl elõlkelõ, túl szellemi volt ahhoz, hogy a gyakorlati igény durvaságát másként számolja föl, mint a levegõbe való fölemelkedéssel.

A kereszténység a zsidóság kifinomult gondolata, a zsidóság a kereszténység egyszerû kihasználása, de ez a kihasználás csak akkortól lehetett általános, miután a kereszténység az ember elidegenedését a természettõl és önmagától elméletileg tökélyre fejlesztette.

Csak azután tudott a zsidóság általános uralomhoz jutni és az eladott embernek az eladott természetet eladni, eladhatóvá tenni, az önzõ igény rabjává, a nyerészkedés áldozatává tenni.

Az eladás gyakorlatban az elvétel . Amíg az ember vallásosan elfogult, csak úgy tudja lényét tárggyá alakítani, ha azt idegen és fantasztikus lénnyé teszi, csak így tud az önzõ igények uralma alatt gyakorlatilag tevékennyé válni, praktikus eszközöket elõállítani, amennyiben tevékenységét egy idegen lény uralma alá helyezi és neki egy idegen lény, a pénz jelentõségét kölcsönzi.

A keresztény boldogsági önzés teljes kibontakozásában szükségszerûen a zsidók sajátos egoizmusába torkollik, az égi igény a földibe, a szubjektivizmus az önzésbe. A zsidó ellenállóképességét nem vallása magyarázza, hanem vallásának emberi alapja, a gyakorlati igény, az önzés.

Mert a zsidó valóságos lénye a polgári társadalomban általában kiteljesedik, világi lett, ezért tudta a polgári társadalom a zsidót vallásos lényének nem valódi voltáról meggyõzni, amely csak a gyakorlati igény eszmei tekintetbe vétele. Tehát nem a Pentateuchban vagy a Talmudban, hanem a mai társadalomban találjuk meg a mai zsidó lényét, nem absztrakt, hanem nagyon is tapasztalati lényként, nemcsak mint a zsidók korlátoltságát, hanem mint a társadalom zsidó korlátoltságát.

Ha a társadalomnak sikerül a zsidó sajátságos lényét, a nyerészkedést és annak elõfeltételeit megszüntetni, akkor a zsidó létalapja megszûnik, mert tudatában nincs többé olyan tárgy, mert szubjektív bázisa, a gyakorlati igény emberi lett, mert az egyéni-érzéki létezés és a faji létezés konfliktusa föloldódott.

A zsidók társadalmi felszabadítása egyenlõ a társadalom felszabadításával a zsidóságtól.